

Berömdheternas öden efter begravningen

Edwin Murphy. **After the funeral. The posthumous adventures of famous corpses.** 244 sidor. New York: Carol Publishing Group, 1996. Pris \$ 9.95. ISBN 0-8065-1599-6.

Recensent: leg läkare Jan Bondeson, reumasektionen, Universitetssjukhuset, MAS, Malmö.

Solkungen Ludvig XIV av Frankrike dog och begravdes 1715, men hans landsmän lät honom inte ligga ostörd i grav: under revolutionsåren skändades hans gravvalv av fanatiska jakobiner, och kungens balsamerade hjärta stals. Det såldes senare till den engelske adelsmannen Lord Harcourt, som sålde det vidare till domprosten i Westminster Cathedral, William Buckland.

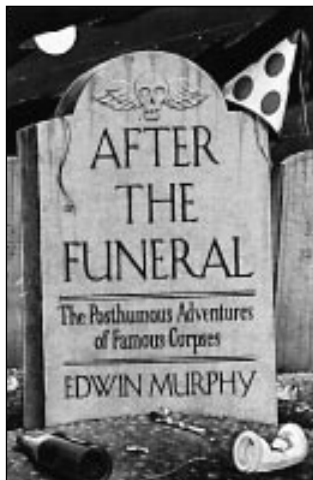
Han lämnade i sin tur Ludvig XIV:s hjärta vidare till sin son, den excentriske naturvetenskapsmannen Frank Buckland, som ledde ett sällskap för inplantering av exotiska djur i Storbritannien. På detta sällskaps banketter åts struts, bufel, känguru och andra ovanliga vilda djur.

Frank Buckland hade också en spalt i tidskriften *Land & Water*, där han beskrev sina kulinariska experiment med att äta rätter som spyflugestuvning, stekt mullvad och kokt tumlarhuvud. Vid en middag yttrade Frank Buckland plötsligt: »I have eaten many strange things in my lifetime, but never before have I eaten the heart of a King!» Framför honom på tallriken låg Ludvig XIV:s balsamerade hjärta, som Frank Buckland tuggade i sig med god aptit.

Skelettdelar som souvenirer

Denna historia är typisk för den amerikanske författaren Edwin Murphys bok »After the funeral», som enligt sitt företal syftar till att fortsätta där sedvanliga biografier tar slut och skildrar berömda personers kroppars ibland häpnadsväckande öden efter begravningen. Gravskändare, liktjuvar och överdrivet nitiska beundrare har inte sällan stört griftefriden för avlidna berömdheter, vilket bl a drabbat Charlie Chaplins döda kropp.

I gamla tider var sådana nidingdsåd än vanligare. Skelett

och dödsallar från berömda personer köptes och såldes som souvenirer, eller stals av fanatiska frenologer, som samlade på geniala personers skallar.

Joseph Haydns stulna skalle förenades med resten av skelettet först 150 år efter hans död. Den franska nationen har genom en kombination av långsinthet, politisk fanatism och bristande pietet för avlidnas lämningar gjort sig skyldig till flera nidingsdåd som väl kan mäta sig med Frank Bucklands kulinariska excesser.

Den främre halvan av kardinal Richelieus skalle stals 1793 av en korsettmakare vid namn Cheval. Den kunde återställas först 1866 efter att ha köpts och sålts många gånger. Stackars Voltaires kvarlevor utsattes för en ännu mer neslig behandling. Skelettet stals 1814 av fanatiker som bröt upp kistan i Panthéon och kastade benknotorna på en avstjälpningsplats i Paris.

Hjärnan förvarades i många år i en syltkruka men försvann spårlost i slutet av 1800-talet. Hjärtat donerades av Napoleon III till Bibliothèque Nationale. Bibliotekarierna förlode det bland hyllorna, och det hittades inte förrän 1924. Det är den enda del av filosofens kvarlevor som idag är bevarad.

Makabra putslustigheter

Boken »After the funeral» är snyggt och prydligt utformad i hållbart paperback-format; priset är inte värre än 9.95 US-dollar. Den har 32 illustrationer, väl reproducerade men något amatörmässigt utvalda. I många stycken är Edwin Murphys bok intressant och tankeväckande. Den torde vara unik

NYA BÖCKER

i sitt slag och är ett måste för studenten av det makabra. Dessutom är den kvickt och putslustigt skriven, men med en förkärlek för smaklösa skämt. Tre av rubriktitlarna är »Will the real Christopher Columbus please stand up!», »Who hid Haydn's Head?» och »Molière's not there!».

Ingen originalforskning

Boken förräder inga djupgående historiska eller medicinhistoriska insikter, och den källforskning som ligger bakom förefaller skäligen grund.

Den som söker medicinhistoriska originalartiklar om försöken att spåra Cromwells, Voltaires och Columbus' kvarlevor hittar dem inte i denna boks litteraturförteckning. Inte heller finns referens till en annan relativt nyutkommen amerikansk bok om ett liknande ämnesområde, den utomordentliga »Body snatchers» av Frederick Drimmer, som till skillnad från »After the funeral» bygger på egen originalforskning.

I avsnittet om Emanuel Swedenborgs två föregivna kranier saknas likaledes referens till originalkällan: Nils Gejvalls eminenta monografi med titeln »Swedenborg – a man with a head enough for two», en rubrik som annars skulle ha passat bra ihop med de andra i Edwin Murphys bok. •

Kraftfulla inlägg mot legalisering av knark

Kjell E Johanson, red. **Narkotika, legalisering, missbruk.** 158 sidor. Stockholm: Carlsson Bokförlag, 1996. Pris ca 210 kr. ISBN 91-7203-067-4.

Recensent: chefsöverläkare Jan Halldin, toxikomanikliniken, Danderyds sjukhus, Stockholm.

Boken »Narkotika, legalisering, missbruk» är skriven av ett tiotal olika skribenter, ansvariga för olika kapitel. Redaktör är Kjell E Johansson, di-

rektör vid samordningskansliet för brottsförebyggande åtgärder och redaktör för tidskriften *Sober*. Förutom fakta om narkotika och anabola steroider och deras verkningar, om kriminalitet och narkotika och om narkotikalagstiftning ges i flera av bokens olika avsnitt kraftfulla inlägg mot legalisering av narkotika.

Eniga politiker

Det är därför helt följdriktigt att förordet är författat av finansborgarrådet Mats Hulth och borgarrådet Carl Cederschiöld, vilka påpekar att oberoende av partitillhörighet är Stockholms politiker överens om att tillsammans bekämpa kraven på legalisering av narkotika.

I inledningskapitlet berättar socialborgarrådet Lena Nyberg, Stockholm, att narkotikamissbruket kryper ner i åldrarna, att nyrekryteringen ökar och att nya, tyngre preparat blir vanligare. Hon påpekar riskerna i narkotikahänseende med att gränskontrollerna blir sämre i och med EU-medlemskapet och också att allt fler droger kommer in österifrån till Sverige. Detta samtidigt som vi i Sverige får en ökande arbetslöshet.

Restriktiv politik har haft effekt

Det enligt min mening mest intressanta och uttömmande kapitlet i boken står fil lic Orvar Olsson för. Han beskriver effekterna av en restriktiv narkotikapolitik ur både ett inhemskt och ett internationellt perspektiv.

Olsson redogör för det svenska misslyckade försöket med legaliseringsövning av centralstimulantia och opiater 1965–1967. Han ser utvecklingen av det i Sverige unika injektionsmissbruket av centralstimulantia som delvis en konsekvens av detta misslyckade försök med legaliseringsövning.

Han redogör också för de samfälliga insatserna mot narkotikamissbruket i Sverige under 1980-talet och menar att denna kraftfulla satsning har haft effekt för synen på narkotikamissbruk. Under 1980-talet skedde också en minskad nyrekrytering av narkotikamissbrukare i Sverige.

Tillgången styr frekvensen

I det internationella perspektivet pekar Orvar Olsson bl a på det starka sambandet mellan tillgången på opium och frekvensen missbrukare i